Manualul slujitorului crestin

I. Introducere

Fara indoiala ca libertatea capatata dupa 1989 a fost privita de catre lumea crestina ca o mare oportunitate pentru marturisirea credintei si reinvierea valorilor si actiunilor moral- crestine, care au la baza principile Scripturii. Misiunea bisericii este de a extinde, peste toate natiunile, imparatia lui Dumnezeu, unde toti oamenii sunt bineveniti indiferent de rasa, sex sau statut social si unde nu exista marginalizare si excluziune. Principiile Scripturii incurajeaza moralitatea in societate, lupta impotriva inegalitatilor sociale si participarea la progresul si dezvoltarea umana. Crestinismul Biblic a pus bazele egalitatii intre oameni, reabilitarii umane si sociale a femeii si abolirea sclavagismului. Iubirea de oameni si dreptate sunt atributele principale ale lui Dumenzeu si sunt esenta crestinismului. Aceste valori sunt cele care guverneaza si dezvoltarea sociala. Numeroase pasaje din Vechiul Testament, mai ales din Noul Testament, se refera la Dumenzeu ca fiind dragoste, iar El cheama pe toti credinciosi sa impartaseasca aceasta dragoste. Conform Geneza 1:26, 27, omul a fost creat dupa chipul si asemanarea Lui Dumenzeu. Pentru a se apropia de acesta imagine, fiinta umana este chemata sa puna in practica acesta iubire in raport cu ceilalti.

De altfel, Biserica, urmand exemplul intemeitorului ei, ar trebui sa fie preocupata in special de cei saraci si necajiti, imparatasind necazurile si bucuriile lor, cunoscandu-le problemele si dorintele, suferind impreuna cu ei: „Sa tamaduiesc pe cei cu inima zdrobita, sa propavaduiesc robiilor de razboi slobozenia si orbilor capatarea vederii; sa dau drumul celor apasati si sa vestesc anul de indurare al Domnului.” (Luca 4:18-19). Acesta presupune o abordare in care Biserica este atenta la nevoile oamenilor si dezvolta in acest sens metode de interventie, o credinta insotita de fapte si nu doar una care se manifesta doar la nivel declarativ: „ Fratii mei, ce-i foloseste cuiva sa spuna ca are credinta, daca nu are fapte? Poate oare credinta acesta sa-l mantuiasca? Daca un frate sau o sora sunt goi si lipsiti de hrana de toate zilele si unul dintre voi le zice: „Duceti-va in pace, incalziti-va si saturati-va” fara sa le dea cele trebuincioase trupului la ce i-ar folosi?”.(Iacov 2:14-16). Tot apostolul Iacov spune ca: „Religiunea curată şi neîntinată înaintea lui Dumnezeu, Tatăl nostru, este să cercetăm pe orfani şi pe văduve în necazurile lor şi să ne păzim neîntinaţi de lume”(Iacov:1:27). În viziunea Apostolului Ioan, iubirea adevarata trebuie insotita de actiune: “Copilaşilor, să nu iubim cu vorba, nici cu limba, ci cu fapta şi cu adevărul” (1Ioan 3:18).

In acest manual, voi argumenta nevoia ca Biserica sa intervina in comunitatile de romi abordand si problemele “pamantesti” cu care membrii acestora se confrunta. Mai mult decat atat, voi scoate in evidenta ca, fara o implicare a Biserici in problemele cu care se confrunta cei pe care ii dorim in imparatia lui Dumenzeu, nu este in spiritul Evanghliei.

Se doreste ca acest manual sa serveasca si ca un ghid lucratorilor din biserci care lucreaza in comunitatile de romi, indiferent de apartenenta confesionala. In acest sens, dorim sa prezentam o imagine a comunitatilor de romi din punct de vedere religios.

Exista un consens general al celor implicati in societatea civila roma ca impactul Biserici este unul pozitiv. Multi activisti romi considera ca acesta ar fi solutia pentru incluziunea sociala a romilor si ca ar trebui o investitie mai mare in aceasta directie. Voi analiza cum mesajul Evangheliei transforma vieti si comunitati, apoi voi examina implementarea unor proiecte, intiative de succes ale bisericilor care pun accent pe educatie, sanatate, ocupare si infrastructura si care s-au dovedit, pe termen lung sau mediu, alternative la intiativele ONG-urilor si institutilor statului .

In finalul acestui manual, voi oferi recomandari pentru cei implicati in asemenea proiecte si intiative, dar voi sublinia si nevoia unor investii mai consistente in acesta directie.

II. Biserica si comunitatea roma - perspective ale dialogului

De sute de ani romi traiesc in tari crestine, insa o mare parte dintre ei au fost si inca sunt marginalizati. De–a lungul istoriei, romii au avut parte de suferinte, discriminare si, adeseori, persecutii, dar cu toate acestea nu i-a parasit Dumenzeu, "care voieste ca toti oamenii sa fie mantuiti si sa vina la cunostinta adevarului." Indr-adevar, indeosebi in ultimele decenii, Dumnezeu a miscat inima multor misionari, preoti, pastori, care au facut un scop in viata in a sluji comunitatile de romi. Astfel, s-au creat punti de legatura intre comunitati de romi si neromi, formand impreuna comunitati de credinciosi. Sunt Biserici crestine mixte, de romi si neromi, unde exista comuniune si partasie.[1]
Implicarea bisericii in societate constituie unul din punctele esentiale ale crestinismului practic. In cadrul comunitatii formate din totalitatea oamenilor care traiesc impreuna, fiind legati intre ei prin anumite raporturi, asa cum este descrisa societatea, mai exista o comunitate formata din adevarati credinciosi nascuti din nou prin Duhul Sfant si deveniti copii ai lui Dumnezeu şi unde orice discriminare trebuie sa dispara: "Căci El este pacea noastră, care din doi a făcut unul, şi a surpat zidul de la mijloc care-i despărţea, ca să facă pe cei doi să fie în El însuşi un singur om nou, făcând astfel pace; şi a împăcat pe cei doi cu Dumnezeu într-un singur trup, prin cruce, prin care a nimicit vrăjmăşia." (**Efeseni 2:14-16)**

Se stie ca, in general, romii manifesta o deschidere deosebita fata de Evaghelie, fapt care favorizeaza Biserica si slujitorii crestini. Acesta deschidere se datoreaza faptului ca romii au fost atrasi din cele mai vechi timpuri de „supranatural". Datorita conditiilor vitrege de care au avut parte, pentru a supravetui, romii au invocat prezenta divinului. Toate acestea ofera spatiu si incurajeaza Biserica de a se implica mai mult in a aborda comunitatile de romi.

Cuvantul „Biserica" din Noul Testament are originea in termenul grecesc „ekklesia", care, asa cum este folosit de Pavel, se refera la grupul celor care se intalnesc in numele lui Isus. Asadar, cand spunem ca „biserica trebuie sa se implice mai mult in a aborda comunitatile de romi", ne referim la intreaga comunitate de credinciosi, nu doar la preoti sau alti slujitori angajati in lucrarea pastorala. Atat evanghelizarea, cat si activitatea

[1] Fumio, S. , Marchetto A., *Guidelines for the Pastoral care of Gypsies*, (2003), Pontifical Council for the Pastoral Care of Migrants and Itinerant People, Vatican

sociala sunt datorii crestine si ar trebui realizate de fiecare crestin. Unul din mesajele de baza ale Noului Testament este cel „al zidirii unuia catre altul" (Romani 14, 9) si de aceea spre deosebire de programele de incluziune sociala initiate de ONG-uri si institutii, care sunt girate de gandirea seculara, abordarea sociala crestina urmareste comuniunea si dialogul. *"Ceea ce în Statele Unite ale Americii i-a adus pe negri şi pe albi în situaţia de egalitate a fost, mai mult decât orice, părtăşia la Cina Domnului şi imnele cântate la unison în biserici. După experienţa traumatică a unor lungi decenii de apartheid, acelaşi fenomen de reconciliere creştină se petrece astăzi în Africa de Sud sub inspirata acţiune a arhiepiscopului Desmond Tutu (laureat al premiului Nobel)."*[2]

In societatea postomoderna si informationala, in care traim, exista tot mai putina interactiune si comuniune. Un avantaj in comunitatile de romi pe care Biserica ar trebui sa il exploateze este acela ca nu exista o tendinta de secularizare, pe care o observam in societate. Mai mult decat atat, nevoile cu care membrii comunitatii de romi se confrunta ar trebui sa ofere Bisericii camp de lucru si ar putea sa reprezinte o provocare. Cu toate ca afirmatia D-lui Isus „Mare este secerisul dar putini sunt lucratori!" inca este valabila, totusi au fost initiative ale Bisericii in abordarea problemelor cu care se confrunta populatia de etnie roma şi care nu ar trebui minimalizate.

Biserica ortodoxa are cateva initiative si, in ultimul timp, sunt incercari de a dezvolta o strategie de abordoare a comunitatilor de romi. In studiul "Vino mai aproape – Incluziunea si excluziunea romilor in societatea romaneasca de azi" realizat in cadrul programului Phare RO 2004/016-722.01.01.01 – Consolidarea Capacitatii Institutionale si Dezvoltarea de Parteneriate pentru Imbunatatirea Perceptiei si Conditiilor Romilor" este mentionat:*"Crestinarea este vãzutã de ne-romi ca o influenta pozitivã, "civilizatoare" asupra tiganilor..... Bisericile neoprotestante, mai ales cea Penticostalã si cea Baptistã, au de asemenea proiecte sociale si educationale vizibile în comunitatile de romi si sunt organizatii active, care mobilizeazã oamenii."*

III. Istoria crestinismului in comunitatile de romi

Chiar daca istoria romilor este orala si incerta, majoritatea cercetatorilor, pe baza dovezilor lingvistice, cred ca romii au migrat spre Europa din India. Romii au adoptat pentru prima data crestinismul in imperiul Bizantin, unde au capatat si denumirea de "tigan", care vine din grecescul "atsiganos", numele unei secte eretice, cu care insa romii nu au nici o legatura, dar cu care au fost asociati datorita aspectului strain.

Acolo unde romii s-au asezat au adoptat religia si cultura majoritatii. Astfel, exista romi ortodoxi, catolici, luterani, reformati ori musulmani, iar de curand neoprotestanti. In drumul lor spre Europa, au trecut prin tarile romane, unde o mare parte din ei au fost inrobiti. Multi dintre ei au reusit sa isi continue calatoria , raspandindu-se in toata Europa, din Spania (1425) pana in Finlanda (1597). Denumirea engleza de Gypsy si cea de Gitano au capatat-o pentru ca au pretins a fi pelerini crestini din Egipt. Scopul asumarii unei identitati false a fost acela de a capata permise de trecere prin teritoriile europene.

[2] http://grupareaaproape.wordpress.com/2007/01/04/tiganii-biserica-si-statul-urgenta-unei-dezbateri/

Multi ani, s-a crezut ca originea romilor este egipteana, insa, abia cand s-a inceput studiul limbii romani, cercetatorii au realizat ca structura limbii romani si cuvintele sunt de origine hindi. In felul acesta, s-a stabilit originea romilor ca fiind indiana.[3]

Pe teritoriul tarilor romane, prima atestare documentare a romilor o avem in anul 1374 (1385?), cand Dan I Voievod daruieste ctitoriei sale, minastirea Vodita, "40 de atigani". Tinand cont ca crestinismul fusese adus pe aceste meleaguri cu mult timp in urma de catre apostolul Andrei, este usor de presupus ca romii venisera in contact cu aceasta religie, mai ales ca majoritate dintre ei erau robi manastiresti.[4]

Biserica ortodoxa romana detinea prin manastirile sale foarte mult pamant, ajungand in anul 1850 sa aibă o treime din pamantul principatelor unite (Tara Romaneasca si Moldova). Acest pamant era lucrat de serbi sau de robi mansatiresti care mai erau numiti tigani manastiresti.[5]

Chiar daca romii erau robi fara nici un drept, exista totusi un interes din partea autoritatilor vremii de a-i asimila din punct de vedere religios si de a-i integra in societate. In acest sens, exista un document emis in 13 august 1786 de catre N. Mavrogheni, document care arata colaborarea dinstre Biserica si puterea laica “catra tiganii laiesi domnesci, ca au trimesu Voda duhovnici sa-i boteze si sa-i sfatuesca a merge la biserica, ca n-au nici o lege si nici o randuiala pana acum. Duhovnicii vor primi lefa de la vistierie ca sa-i invete pravoslavnica credinta si fara nici o cheltuiala sa-i boteze si sa-i ingrijeasca”. Aceste incercari de crestinare a romilor sunt reluate in secolul XIX cand cu scopul “imbunatatirii soartei tiganilor” sunt introduse in Regulmanetele Organice articole speciale “Art. XIII. – *In privire ca departarea tiganilor de dogmile sfintei noastre relighii este una din pricinile salbaticiunii si a nelegiuitelor lor fapte, drept aceia, Preaosfintitul mitropolit cu episcopii eparhioti vor da parohilor adinsa instructii in ce chip sa aduca catra sufleteasca lor mantuire si intru implinirea datoriei lor catre aproapele*” sau. Art. XIV. – *“In urma acestor sfinte dogme, tiganii vor fi indatoriti a sa impartasi de botezul, de cununie si ingropare bisericeasca, pentru care in mitrica satului va fi o osabita foae inadins randuita pentru dansii, unde parohul, dupa randuiala va inscrie pe acel ce sa naste, pe acei ce se casatoresc si pe acei morti, care mitrice vor sluji de acturi…”* Tot ceea ce nu respecta anumite dogme crestine era in afara societatii, ordinii si de aceea nu este de mirare ca in perioada aceea asemenea edicte categorizau o populatie de la marginea societatii si in afara comunitatii crestine ca fiind “salbatica”.[6]

Abolirea sclaviei bisericesti si manastiresti a avut loc in anul 1844 in Moldova, iar in 1847 in Tara Romaneasca. In unele localitati ei au ramas in grija mosierului, continund

[3] http://facultate.regielive.ro/referate/sociologie/sociologia_relatiilor_interetnice_istoria_si_cultura_romilor_din_romania-96946.html
[4] http://www.romanothan.ro/index.php/breviar-de-istorie-a-rromilor.html
[5] http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Christianity_in_Romania
[6] http://www.romaworld.ro/istorie/religia-romilor-vs-puterea-laica.html

sa lucreze pamantul acestuia. Intr-o localitate din Ialomita, mosierul i-a sedentarizat pe romi caldarari nomazi si tot el a insistat pentru a fi botezati devenind nasul lor.[7]

Odata eliberati, romii au adoptat religia majoritarilor, cei mai multi declarandu-se ortodocşi, dar aceasta eticheta era mai putin convingatoare decat pentru romani. Credinta ortodoxa la romi era, adesea, cum este si astazi, imbinata cu credinta in supranatural, semne, vraji, etc.

Dupa caderea comunismului din 1989, odata cu raspandirea crestinismului neo-protestant, multi romi au devenit baptisti, penticostali, adeventisti sau crestini dupa Evanghelie.

III.1 Situatia comunitatilor de romi in ceea ce priveste apartenenta si manifestarea confesionala. Descrierea comunitatilor din punctul de vedere al orientarilor religioase;

Prima referire despre romi, cu caracter magico-religios, provine dintr-un text hagiografic, "Viaţa Sf.Gheorghe", descoperit la mănăstirea Iveron de la Muntele Athos. Aici aflăm că împăratul Constantin Monomachos apelează la ajutorul "unei populaţii de samariteni, descendenţi ai lui Simon Magul, pe nume adsincani, binecunoscuţi pentru arta lor de a ghici şi de a face farmece", pentru a scăpa de animalele de pradă care îi devorau vânatul din parcul imperial Philopation din Constantinopol. Adsincanii (varianta georgiană a grecescului atsinganoi) au pus pe jos bucăţi de carne descântate, care au ucis pe loc animalele de pradă.

Religia romilor se caracterizează prin existenţa dualismului pur-impur, respectiv Dumezeu –Diavol. Acest dualism se reflectă în concepţia, pe care, în cadrul familiei, îl au bărbatul şi femeia. Ce este interesant este că romii o venerază în mod deosebit pe Fecioara Maria, zilele de 15 august şi 8 septembrie fiind prilejuri de pelerinaje la biserici, mănăstiri cu hramul Sfintei Marii. Această atitudine poate fi pusă în legătură cu credinţa vechilor indieni sau a protoromilor în zeiţa mamă, a mamei sacre. Sigur că, la romii tradiţionali, pelerinajul reprezintă atât un moment de purificare prin participare la slujbele religioase, cât şi de reaşezare a ierahiilor sociale, de reconfirmare a tradiţiilor de familie.

Totusi, ca in orice alt domeniu, atunci cand analizam situatia populatiei de romi, trebuie sa tinem cont de diversitatea pe care o gasim in cadrul acestei populatii. Astfel, exista multi romi asimilati care se manifesta religios la fel ca majoritatea populatiei, insa exista si comunitati compacte de romi in care manifestarile religioase sunt diferite chiar de la o comunitate la alta.

Reliogizitatea este un element cheie in ceea ce priveste identitatea roma. Relatia cu Divinitatea este fireasca in comunitatile de romi, iar Dumenzeu face parte din viata zilnica a romilor, pentru ca El este cel care protejeaza familia, in special in timp de necaz si suferinta. Asa cum am mentionat aceasta manifestare a spiritualitatii are loc in contextul religios al populatiei majoritare din tarile sau regiunile, unde romii locuiesc. In

[7] http://www.romanothan.ro/index.php/breviar-de-istorie-a-rromilor.html

Romania, conform datelor oficiale, romii sint ortodocsi in proportie de 83,5%, insa nu se poate spune cu certitudine cat sunt de aproape de ortodoxie ori cum isi desfasoara practicile religioase in acest context. Fara sa generalizam, de cele mai multe ori a existat o combinatie intre practica ortodoxa si practici religioase, spirituale mostenite din patrimonul indian sau dezvoltari ale unor practici si superstitii pagane locale. Foarte multi romi din comunitati compacte cred cu tarie in farmece si blesteme. De asemenea, inca se mai practica ritualuri si descantece de legare a ploii, de ghicire sau de vindecare. Exista si membri ai unor comunitati compacte care, desi pastreaza limba romani, totusi nu se poate spune ca exista o diferenta din punct de vedere al manifestarii religioase intre ei si populatia majoritara ortodoxa. Evident că faptul acesta este si mai vizibil la populatia de romi asimilata, fara sa intelegm ca toata populatia majoritara, declarata ortodoxa, este practicanta a aceastei religi.

Dupa 1989 s-a putut observa, si nu numai in ceea ce ii priveste pe romi, o anumita tendinta de a adopta credinta cultelor neoprotestante (baptisti, penticostali, crestini dupa Evanghelie, adventisti). Initial, multi evangelisti romani au activat in localitati, unde exista atat romani, cat si romi, fiind focusati pe zonele unde populatia era majoritara. Chiar si asa, cei care participau la intalniri si raspundeau pozitiv erau romii. In felul acesta, s-au plantat primele biserici de romi. Se crede ca numarul celor care s-au convertit este in jur de 75 000. Se pare ca in latura extatica a credintei evanghelice - momentul depunerii marturilor in favoarea lui Hristos – exista ceva atragator pentru romi. Prin natura ei, Biserica neoprotestanta ii face pe credinciosii nascuti din nou sa se simta alesi, speciali, apropindu-i mai mult de ideea solidaritatii sociale. Botezul prin cufundare, maniera emotionala de exprimare a religiozitatii, marturisirile spontane si stilul interactiv in momentul inchinarii , credinta in necesitatea manturii prin Hristos, prinderea de mana si vorbirea in pilde sunt elemente care par a se imbina pentru a crea o “religie a inimii”, aproape de temperamentul romilor si de care acestia se simt atrasi emotional si psihologic.[8]

Atunci cand vorbim de biserici, care au fost plantate in urma unor evanghelizari, vorbim, de fapt, de doua tipuri de biserica. Sunt biserici mixte, unde romi si romani se aduna impreuna si biserici formate numai din romi. Acestea din urma au mai mult succes, deoarce romii sunt gata sa vina mai usor la biserica, pentru ca nu sunt stanjeniti ca in bisericile mixte, unde majoritari sunt romani. Mai mult decat atat, aceste biserici pot reprezenta mijloace de pastrare a identitatii si de revigorare a traditilor, pentru ca modul de inchinare este specific si contextualizat culturii romani. Astfel, muzica este de obicei cu specific traditional rom si cateodata se predica sau se canta si in limba romani. In plus, romii apartineau cultelor neoprotestante inca din comunism, dar nimeni nu recunostea de teama persecutiilor si de aceea se declarau ortodocsi.

Din sondajul, realizat de Gallup Romania in 2005, reiese ca 19% dintre cetateni merg la biserica o data pe saptamina, 17% se duc la biserica de citeva ori pe luna, 9% participa la slujbele religioase cel mult o data pe an, iar 11% au afirmat ca nu se duc deloc la biserica. E adevarat, totusi, ca cei care adera la culte neoprotestante devin mai constanti in ceea ce priveste frecventa la slujbele de duminica si asta se datoreaza, in mare parte, faptului ca enoriasii sint foarte uniti si simt ca, pe linga indeplinirea datoriei fata de Dumnezeu,

[8] http://www.divers.ro/focus_ro?wid=37452&func=viewSubmission&sid=2438

acolo se pot simti bine si isi pot face prieteni.[9] Cu toate acestea, romii sint puternic influentati de convingerile religioase ale populatiei majoritare, iar, astfel, in Ardeal, sunt destui romi care au religia protestanta a majoritarilor maghiari in rindul carora traiesc si au si limba maghiara ca limba materna. Mergind spre celelalte zone ale tarii, observam ca in Dobrogea sint multi rromi musulmani, care au ca limba materna turca.

III. Prezentarea de studii de caz – exemple de bune practici (abordare tematica): interventii in comunitatile de romi

Desi scopul final al abordarii comunitatilor de romi de catre Biserica este acela ca acestia sa il cunoasca pe Domnul Isus Hristos, totusi lucrul acesta nu ar fi in conformitate cu Cuvantul lui Dumnezeu si nici macar eficient daca nu s-ar tine cont de nevoile "pamantesti" cu care acesta populatie se confrunta. Intr-adevar, istoria universala a evanghelismului afirma ca raspandirea crestinismului a fost intodeauna insotita de interventi sociale prin care Biserica a fost un agent al dezvoltarii umane.

Mai mult decat atat, educatia de calitate, pregatirea profesionala, conditiile de trai imbunatatite, responsabilitatea si intiativa civica sunt conditii esentiale pentru orice fiinta umana demna care face parte din imparatia Lui Dumnezeu. Lucrul acesta ar trebui sa fie o preocupare a fiecarui crestin pentru ca porunca Lui Dumnezeu „ sa iubesti pe aproapele tau ca pe tine insuti" este valabila si astazi. Cu alte cuvinte interventia sociala a Bisericii care are la baza asa cum spune Pavel legea naturala (....) este confirmata de catre evalnghelia lui Cristos.[10]

Problemele existente in comunitatile de romi, pe care statul sau alte organizatii incearca sa le rezolve, ar trebui sa fie si problemele Bisericii. Tocmai de aceea Bisericii i se solicita o interventie profesionista, ca o alternativă la serviciile sociale ale statului.

Biserica a inceput sa fie vizibila dupa caderea comunismului, in anul 1989, cand s-au dezvoltat diferite initiative de interventie sociala. Din pacate, comunitatea de romi din Romania, fiind cea mai vulnerabila din punct de vedere social si confrundandu-se cu cele mai diverse probleme, ofera un camp de lucru vast Biserici si ar trebui sa reprezinte o provocare pentru toate cultele crestine din Romania.

In prezent, chiar daca este nevoie de o implicare si o coloborare mai mare precum si de dezvoltarea unui sistem propriu de interventie sociala, totusi exista in derulare numeroase proiecte in comunitatile de romi.

In continuare, vom prezenta catva studii de caz – exemple de bună practica menite a fi modele si care sa-i incurajeze pe liderii spirituali implicati in lucrarea printre romi.

[9] http://www.divers.ro/focus_ro?wid=37452&func=viewSubmission&sid=2438

[10] Fumio, S. , Marchetto A., *Guidelines for the Pastoral care of Gypsies*, (2003), Pontifical Council for the Pastoral Care of Migrants and Itinerant People, Vatican

Biserica Baptista *Emanuel – O Del si Amentza* (Dumnezeu este cu noi)

Totul a inceput cand Moise Marin a simtit chemarea de a vesti Evanghelia coetnicilor romi si in activitatea pastorala a realizat ca sunt numeroase probleme cu care se confruntau cei cu care venea in contact, zilinic. Pentru a aborda aceste probleme si-a dat seama ca este nevoie de o organizatie nonguvernamentala. Astfel, in 2000 a infiintat organizatia Siloam pe langa Biserica *O Del si Amentza,* avand misiunea de a imputernici pe romi in vederea cresterii acesului la educatie, locuri de munca si servicii sociale. Desi populatia de romi din sectorul 3 se confrunta cu numeroase probleme, totusi pastorul Moise a fost sensibilizat cel mai mult de copiii si tinerii care veneau la biserica si nu stiau sa scrie si sa citeasca: „ In vizitele mele in comunitate am vazut foarte multi copii care jucau barbut si mi s-a facut mila de ei, pentru ca imi era clar ca nu au nici un viitor."
In felul acesta, a dezvoltat un program de „sansa a doua", prin care copiii si tinerii erau integrati in sistemul educational sau ajutati sa isi gaseasca un loc de munca.

Pentru a pune in practica intentia sa, pastorul Moise a apelat la Biserica Baptisa *Sfanta Treime* care a oferit o cladire necesara desfasurarii orelor de sansa a doua. Dupa ce acesta cladire a fost renovata cu spijinul unor frati din Anglia, s-au format clasele de sansa a doua. Astfel, cu sprijinul finaciar si material al unor bisericii din SUA, dar si prin proiecte finantate de *World Vison* si *Roma Education Fund* au putut fi recuperati 200 de copii, care au abandonat scoala, si au fost integrati in sistemul educational. Pastorul Moise a marturisit ca „satisfactia cea mai mare este cand vezi copii fara nici o speranta care prin actiuni din acestea pot ajunge sa aibă un viitor" Pentru ca multi copii si tineri provin din familii sarace, s-a oferit si o masa in timpul programului scolar. De asemenea, s-au organizat diferite activitatii extracurriculare (matineul de vacanta, tabere, actiuni ecologice, etc) si s-au oferit ajutoare umanitare (haine si rechizite). Interesant este ca nu neaparat parintii au fost cei care au incurajat copiii sa vina, ci mai degraba a fost initiativa copiilor, care vorbeau intre ei despre posibilitatea de a-si termina scoala. Cei mai multi fac parte din familii dezbinate, au fost examtriculati, mutati sau au abandonat scoala. In anul 2004, Biserica *O Del Amentza* a trebuit sa retrocedeze cladirea oferita de Biserica *Sfanta Treime,* dar intre timp pastorul Moise reusise sa stranga suma necesara cumpararii unei alte cladiri.

In urma succesului Scolii *Siloam* s-a inceput, cu ajutorul finaciar al *Roma Education Fund,* extinderea in satele din jurul Bucurestiului. Se spera ca, prin aceste centre, zeci de copii sa ramana in scoli sau sa se reintegreze in sistemul educational. Pastorul Moise a tinut sa puncteze ca „nici un copil nu a fost conditionat de participarea la programele Bisericii si nu exista nici o diferentiere. Copiii si tinerii trebuie sa aibă libertatea de a alege, pentru ca, altfel, ar exista riscul ca mai tarziu sa poata face vinovat pe alticineva, in cazul in care vor ajunge in situatii de nedorit".

Nu de mult timp au loc, in cadrul Bisericii, intalniri cu tinerii in care sunt dezbatute probleme cu care acestia se confrunta (Ex: "Cum ar trebui sa fie un tanar crestin"; "De ce rom si nu tigan?"; "Importanta educatiei in viata unui tanar", "Prioritati si decizi")

Pastorul Moise a marturisit ca doreste sa infiinteze o scoala de pregatire pentru liderii spirituali romi, menită sa-i ajute sa devina manageri si buni administratori si sa le ofere abiliati de a dezvolta programe educationale pe langa biserici. De asemenea, e doreste dezvoltarea unor programe de calificare si orientare profesionala pentru tinerii romi. In viziunea pastorului Moise, slujitorul crestin trebuie sa fie cel care are grija de "turma" nu doar din punct de vedere spiritual, ci trebuie sa fie si un cautator de resurse, pentru ca nu poate ramane indiferent la probleme materiale si sociale cu care acestia se confrunta. Desi pare ca o implicare prea mare poate aduce o stare deprimanta pentru slujitorul crestin, pastorul Moise considera ca trebuie "sa faci tot ce tine de tine, încât să ai multumirea si incredintarea ca ti-ai facut partea, lasand restul in seama Lui Dumnezeu."

Parohia Greco-Catolica Bucova

In anul 2007, preotul Protopop Vasiloni Trandafir Florin a participat la un training, organizat de *Aidrom - Asociatia Ecumenica a Bisericilor din Romania*, la Bucuresti, avand ca tema incluziunea sociala a persoanelor apartinand minoritatilor etnice din Romania. Pe langa abilitatile si cunostintele dobandite, preotul a fost motivat in a realiza ceva pentru comunitatea de romi din localitatea Bucova, judetul Caras-Severin. In perioada aceea, era preot paroh al parohiei Greco-Catolice Bucova si detinea functiile de protopop de Sarmisegetuza, responsabil cu pastoratia laicilor al Episcopiei Lugojului.

In urma inundatiilor din 2004-2005, in localitatea caraseana Bucova, au fost distruse mai multe poduri, pe cursul raului Bistra. Primaria comunei Bautar a reparat toate podurile, cu exceptia celui care deservea in principal comunitatea de romi din localitatea Bucova. Acest fapt a dus la o si mai mare izolare a acestei comunitatri, care se afla si in pericolul iminent ca, la o noua inundatie, locuintele care erau situate imediat in apropierea raului Bistra sa fie distruse. Preotul Protopop Vasiloni Trandafir Florin a făcut demersuri la mai multe foruri, prin strangere de semnaturi si petitii, cu scopul de a sensibiliza autoritatile locale in a se implica in rezolvarea acestei probleme.

In anul 2007, printr-un parteneriat intre Parohia, *Asociatia Ecumenica a Bisericilor din Romania*, AIDROM si Biserica Reformata "*Casa Sperantei*" Brasov, condusa de pr. Miklos Menessy, s-a refacut podul care deservea comunitatea roma din Bucova, in zona numita "*La rastoci*", si de asemenea, s-a construit un dig din gabioane, in lungime de 42 de metri. Valoarea proiectului s-a ridicat la suma de 140.000 RON, dintre care 110.000 RON a fost partea adusa prin parteneriatul sus amintit, iar 30.000 de lei a fost contributia Primariei Bautar, care a fost sensibilizata in acest sens. Preotul Vasiloni ne-a declarat: "In acest fel, am redat romilor din Bucova speranta si demnitatea, aratandu-le ca pentru noi, Biserica Greco-Catolica, toti oamenii sunt importanti. Am contribuit prin acest proiect, la incluziunea sociala a cetatenilor de etnie roma din Bucova, aratand tuturor ca noua ne pasa de nevoia fiecarei persoane!"

Centrul Cultural al Romilor *O Del Amenca*

Multi dintre copiii cu varste intre 7-14 ani din comunitatea de romi Dudesti mergeau la Biserica Baptista "*Sfanta Treime*" din apropiere. In anul 1997, un tanar crestin de etnie roma impreuna cu alti invatatori de scoala duminicala au inceput sa dezvolte o lucrare

printre acesti copii. Peste 40 de copii veneau la intalnirile de miercuri seara si duminica dupa-masa, organizate in comunitate. Dupa doi ani, tinerii crestini implicati in lucrare au realizat ca exista riscul ca limba romani, vorbita in comunitate, sa fie pierduta. Mai mult decat atat, din discutile cu copiii s-a observat o stima de sine scazuta, pusă pe seama faptului ca sunt "tigani". Astfel s-a nascut ideea unui proiect cultural care sa promoveze valorile culturale ale romilor. In anul 1999, a fost finantat de catre *Institul Pentru O Societate Deschisa* proiectul "O Del Amenca", avand scopul de a promova valorile culturale ale romilor. Unul din rezultatele proiectului a fost infiintarea organizatiei *Centrul Cultural al Romilor "O Del Amenca*", formata din credinciosi romi, membri in Biserica Baptista "*Sfanta Treime*". In urma implemntarii proiectului, s-a format din copiii romi din comunitate un cor si o trupa de teatru, care prezentau spectacole in limba romani in diferite comunitati din judetul Ialomita. Au urmat trei proiecte de acest gen cu impact nu doar printre romii din comunitati, dar si printre copiii din comunitatea Dudesti, observadu-se o schimbare pozitiva in ceea ce priveste stima de sine si chiar imbuntatirea rezultatelor scolare. Inca de la inceputul infiintarii organizatiei, membrii acesteia au fost motivati de chemarea lui Dumnezeu de a conlucra cu El. Ei au inteles ca credinta presupune fapte si rugaciunea este o forta care Il sensibilizeaza pe Dumnezeu pentru a interveni, dar si un angajament al aceluia care se roga ca isi va face partea. De asemenea, au fost promovate principiile Scripturii si valorile moral-crestine, care se completeaza cu conceptele dezvoltarii comunitare cum ar fi: partciparea comunitatii in procesul decizional, transparenta, proprietatea asupra procesului, etc.

Desi s-a inceput cu proiecte culturale, din considerentele mentionate mai sus, totusi pe parcurs membrii organizatiei au inteles ca, pentru a aduce o schimbare in bine in viata comunitatii, este nevoie de o extindere a ariei de interventie. Astfel, s-au organizat intalniri cu membrii comunitatii, in care acestia au prezentat nevoile comunitatii si problemele cu care se confrunta. Majoritate dintre ei au insistat pe nevoia de crearea de locuri de munca in comunitate, hotarandu-se elaborarea unui proiect generator de venit. In urma unei analize a nevoilor realizate pe un esantion de 100 de persoane (50% femei), a reiesit ca dorinta comunitatii este de a dezvolta un atelier de croitorie. Proiectul elaborat a fost finantat de catre *Pakiv European Roma Fund*. Pe baza unor criterii de selectie bine definite si in urma unor interviuri, s-au selectionat cele 15 femei care au fost angajate in cadru atelierului de croitorie, dupa participarea la cursul de instruire. Aproape un an, a existat productie, iar aceste femei au fost platite. Pe langa dimensiunea economica, proiectul a avut si o dimensiune civica. In acest sens, s-a urmarit participarea femeilor angajate in cadrul atelierului de croitorie in viata comunitatii si actiuni civice. S-a creat un bord al organizatiei, format din cei mai de seama si de incredere membrii din comunitate. In intalnirile bordului, se discutau problemele din comunitate si se cautau solutii.

Directorul organizatiei considera ca probleme cu care se confrunta populatia de romi sunt in resposanbilitatea autoritatilor locale si ar trebui o implicare mai mare din partea acestora. Tocmai de aceea in toate actiunile organizatiei a existat un partenriat cu consilul local, construidu-se o relatie bazata pe incredere. Astfel, la nivelul orasului Fetesti s-a creat un grup de lucru, format din reprezentanti autoritatilor locale si ai comunitatilor de romi. In cadrul acestui grup, s-a elaborat planul de actiune, iar lunar au loc intalniri in care se discuta initiative, solutii, proiecte pentru atingerea obiectivelor acestui plan. In

momentul de fata, organizatia implementeaza un proiect generator de venit prin care se doreste sa se angajeze 10 persoane de etnie roma in cadrul unui atelier de tamplarie PVC. Prin acest proiect, conform directorului executiv se doreste ca oamenii acestia sa fie imputerniciti, ajutati pentru a deveni persoanele pe care Dumenzeu le-a creat sa fie. “De multe ori este nevoie de asemenea interveniti pentru ca cei de etnie roma sa inteleaga valoarea pe care o au in ochii lui Dumenzeu, deoarece si pentru ei Domnul Isus a murit”

Parohia ortodoxa misionara pentru romi-sebes

In anul 2005, in luna lui mai, Inalt Prea Sfintitul Parinte Arhiepiscop Andrei, al Alba Iuliei, hirotonea un tanar pentru a-i da sub pastorire un cartier de romi din orasul Sebes. Astfel, in luna iunie, intr-un fost magazin, s-a incropit o capela de rugaciune, unde lumea a inceput, incet, sa se stranga la rugaciune, cu speranta ca intr-o zi vor construi in cartier o noua biserica. Atat parintele, cat si sotia lui, au inceput sa se apropie de oameni si sa incerce sa ii ajute. Nu aveau suficiente resurse, nici macar pentru ei, insa aveau dragostea crestineasca, cu care puteau oricand sa le umple sufletele celor de acolo. Preotul ne-a marturisit: “Incet, incet, s-au adunat si multi romani din imprejurimi si, astfel, a inceput conlucrarea dintre cele doua etnii, o conlucrare rodnica, de intr-ajutorare pentru binele tuturor si, mai ales, pentru a implini porunca lui Dumnezeu: “Iubeste-ti aproapele ca pe tine insuti !”.

De-a lungul celor patru ani trecuti de atunci si pana acum, au fost multe lucruri bune care s-au intamplat in acea mica bisericuta. Astfel, in fiecare an in preajma sarbatorii Nasterii Domnului fiecare dintre cei mici au primit cate o pungulita cu diferite daruri, nefacand niciodata diferenta intre copiii familiilor ortodoxe si copiii familiilor apartinatoare celorlalte culte. La fel s-a întmplat si cu alte daruri, pe care au reusit sa le aduca in cartier, impartindu-le celor nevoiasi. In aceiasi masura, i-au tratat pe toti de acolo, cu acelasi respect, colindand multe dintre casele din comunitate. Prezenta parintelui s-a simtit, casele oamenilor de acolo fiind binecuvantate in fiecare an, parintele raspunzand afirmativ la orice solicitare pe care oamenii au facut-o. Dar nu numai parintele, ci si sotia, care a adunat copiii in jurul ei in fiecare zi, cand a fost prezenta la biserica, invatand-i sa isi faca Sfanta Cruce sau sa se stearga la nas, sa se roage sau sa manance frumos.

Putem adauga alte activitati pe care parintele le face cu cei mici si cu cei tineri, cum ar fi: cantece si colinde de Craciun, alte discutii si cateheze, cate un film o data la 2 saptamani, care este apoi discutat de cei prezenti la seara de film, urmarindu-se mai ales probleme religioase sau chiar si activitati sportive, baietii invitandu-l de multe ori pe parinte la o“miscare” pe terenul de fotbal, iar acesta raspunde afirmativ cu scopul de a fi in mijlocul enoriaşilor sai.

Din pacate dorinta cea mai mare a parintelui si a oamenilor, si anume aceea de a construi o biserica in cartier, inca nu s-a infaptuit. Parintele ne-a explicat: “cauza nerealizarii este o conducta principala de apa, care din anumite motive nu a putut fi mutata sau macar deviata pana acum, insa este posibil ca acest lucru sa se realizeze si in primavara anului 2010 sa se inceapa constructia unei noi biserici, daca va fi voia lui Dumnezeu.” Pana atunci, crestinii ortodocsi se vor aduna in acelasi loc, unde se aduna la rugaciune inca din anul 2005, iar, aici, romii si romanii se vor ruga impreuna mai departe, unindu-si rugaciunile si sufletele pentru bunastarea tuturor.

Biserica Penticostala din Baleni - Sarbi

In localitatea Baleni –Sarbi din judetul Dambovita, exista o comunitate de romi, care se intalnesc la inchinare, intr-o Biserica Penticostala, peste 70 de membrii ai comunitatii. Pastorul, Tudor Aurica este recunoscut nu numai in biserica lider, ci si in comunitate. Si-a castigat respectul si notorietatea in comunitate datorita faptului ca se preocupa de nevoile celor aflati in dificultate. El ii reprezinta pe romii din comunitate in fata consilului local si intelege activitatea unui pastor nu numai intre zidurile bisericii, ci, mai ales, in afara acestora. Desi i-au fost propuse mai multe pozitii (consilier local sau expert pe problemele romilor in primarie), a trebuit sa refuze motivand ca activitatea pastorala ii solicita tot timpul. Totusi, el a sprijinit alte persoane din comunitate pentru a ocupa aceste pozitii.

Astfel, datorita relatiei sale bune cu autoritatile a reusit sa mobilizeze resurse pentru renovarea unor case, care au fost avarite in urma unei furtuni. De asemenea, este sensibil la problemele de sanatate, pe care membrii din comunitate le au. In sensul acesta, a ajutat un copil suspect de tumoare la san pentru a fi operat la spitalul Fundeni si un tanar cu probleme la inima. Acestea sunt numai cateva din interventile pastorului Tudor Aurica: "La biserica, suntem un fel de centru de asistenta sociala. Oamenii vin aici cu fel si fel de probleme. Nu facem nici o diferentiere, ca ala e penticostal sau nu. Incercam sa ii ajutam pe toti. Avem cam 80 % din cazuri rezolvate." Pastorul Tudor Aurica a tinut sa precizeze ca "organizam in biserica ore de scoala duminicala cu 140 de copii. Pentru ca sunt asa multi, lucram cu ei in 3 serii". Astfel, copiii sunt invatati, de mici, principiile biblice. Copiii sunt incurajati sa participe in procesul educational, iar pastorul Tudor Aurica colaboreaza foarte bine cu mediatorul scolar. Intelege ca, fara un start bun, copiilor le este greu sa se integreze in sistemul educational. De aceea "in curand dorim sa infiintam o gradinita. Le vine foarte greu copiilor care intra in clasa intai sa se acomodeze si nu putini raman in urma cu invatatura"

Nu de mult, pastorul a participat la un curs de instruire in domeniul dezvoltarii comunitare, organizat de *World Vission*: "A fost foarte bun acest curs, mi-a deschis mai mult mintea, acum inteleg mai bine cum trebuie sa actionez." Sunt multi pastori romi in Romania dedicati lui Dumenzeu si oamenilor, care incearca sa rezolve problemele comunitatii punctual, fara sa aibă un plan de dezvoltare comunitara articulat. Sunt comunitati de romi transformate in ceea ce priveste mentalitatea, in urma muncii unor asemenea pastori. Pocainta (*metanoia*, in limba greaca), asa cum e descrisa de Pavel in Noul Testament, inseamna schimbarea mintii, o perceptie asa cum o are Dumenzeu despre lumea inconjuratoare. Nu putini sunt romii care au capatat, prin harul Lui Dumnezeu, o asemena perspectiva. Tocmai de aceea investia in dezvoltarea unor asemenea resurse umane poate avea efecte deosebite in comunitatile de romi, nu doar din punct de vedere vesnic, ci si social.

Habitat for Humanity

Misiunea *Habitat for Humanity* este de a elimina adăpostirea sarăcăcioasă şi lipsa de adăpost din întreaga lume şi să facă din locuirea în condiţii decente o problemă de

conştiinţă şi de acţiune perpetuă a comunităţilor afectate de această situaţie. *Habitat for Humanity* (*Habitat pentru Umanitate*) este o mişcare creştin-ecumenică, non-profit care construieşte şi reabilitează locuinţe pentru familii defavorizate. Organizaţia a fost fondată în 1976 în SUA de către Millard şi Linda Fuller, doi credinciosi milionari, care locuiau în Georgia. Sensibili la nevoile celor din jur, au început să iniţieze o serie de proiecte sociale în vecinătatea regiunii în care locuiau, însă iniţiativa cea mai importantă a fost lansarea unui program de parteneriat pentru locuinţe. În 1973, soţii Fuller au abordat conceptul parteneriatului pentru locuinţe în Africa, realizand ca pot extinde acest program la nivel mondial Astfel, în 1976, soţii Fuller s-au întors în Statele Unite şi au lansat *Habitat for Humanity International*. In anii care au urmat, s-a dovedit ca un scop bine definit, construit pe principiile Scripturii, poate mobiliza milioane de oameni. *Habitat for Humanity* actioneaza in 100 de tari si, pana in prezent, a construit peste 300.000 de case pentru aproape 1,5 milioane de oameni. In Romania, peste 1500 de famili cu probleme de locuire au beneficiat de suportul organizaţiei *Habitat for Humanity România*

Activitatea organizatiei *Habitat for Humanity* se bazeaza pe munca voluntarilor, iar resursele necesare reabilitarii si construirii unor case decente, simple si accesibile ca pret sunt asigurate din donatii financiare si materiale. Este important de mentionat ca programul *Habitat for Humanity* nu face cadou aceste case, ci urmareste responsabilizarea familiilor şi a comunităţii. Beneficiarii acestor case trebuie sa achite costurile de constructie, pe o perioada de până la 20 de ani, fara profit şi fără dobanda. Sumele încasate se consolidează în „Fondul pentru umanitate", un fond rotitor, prin care ulterior se pot demara alte lucrări şi se vor ajuta mai multe familii. Pentru ca majoritatea familiilor au venituri foarte mici sau de loc, *Habitat for Humanity* are in vedere si formarea profesionala a beneficiarilor pentru a le oferi sanse sporite in a accesa piata fortei de munca.

De curand, a fost lansat de catre *Asociaţia Habitat for Humanity*, în parteneriat cu *Fundaţia Soros România* si cu sprijinul autorităţilor locale, proiectul „O casă, un viitor", care se deruleaza pe o perioadă de trei ani, începând cu 2009. Un finanţator important este şi *Fundaţia Vodafone România*. Acest proiect se adreseaza famililor de etnie roma si se doreste a fi un model de ajutorare a famiilor, care au conditii de locuit deosebit de precare.

Familile de romi din Baltesti si Vanatori traiesc in niste cociabe construite din chirpici sau diverse materiale fara electriciate sau apa curenta. Aceste familii traiesc intr-un cerc vicios al saraciei, pentru ca aceste conditii mizere de locuit cauzeaza diferite boli copiilor, dar si adultilor. De asemenea, nu se poate vorbi de o educatie de calitate in asemenea conditii de locuit. Principalul venit al romilor este obţinut din ajutorul social sau alocaţiile copiilor, la care se adaugă veniturile realizate din confectionarea si vînzarea tuciurilor (Baltesti, Prahova) si comercializarea fierului vechi (Vînători, Neamt).

Casele se vor ridica cu ajutorul voluntarilor, alaturi de familile beneficiare sub indrumarea specialistilor in constructie *Habitat*. Prin acest proiect se doreste imbunatatirea conditiilor de trai pentru 48 de familii. Proiectul are si o componenta de formare profesionala pentru 30 de adulti in domeniul constructiilor. Responsabilizarea familiei si metodologia metionata se aplica si la programul de renovare. O locuinta nou construita va avea o suprafaţa de 55 mp, cu două camere, baie şi bucătărie.

Părinţii Marin şi Cătălina Arun, îşi iubesc copilul şi fiecare zi din viaţa lor e o încercare de a-i face un viitor. “Ce bucurie mai mare putem avea decât să trăim cu demnitate într-o casă frumoasă, în care fata mea să înveţe, să poată să ajungă şi ea cineva, să nu mai trăiască în sărăcie ca noi!”, spune femeia simplă care vinde pepeni ca să-şi poată trimite fetita la şcoală.

World Vision

World Vision Romania este o organizatie crestina, care desfasoara programe de interventie umanitara de urgenta, dezvoltare si advocacy. Printre beneficiarii acestor programe sunt, in special, copiii si familiile acestora din comunitatile dezavantajate, indiferent de religie, rasa, etnie sau gen. Pastorul Bob Pierce este fondatorul organizatiei *World Vision* si inca de la inceput s-au promovat principiile Scripturii. Printre valorile organizatiei se numara credinta in Dumnezeu, compasiunea pentru cei saraci, parteneriatul si dezvoltarea spirituala

Organizatia *World Vision* a intervenit pentru prima data in Romania in anul 1977, oferind ajutor umanitar celor care au fost afectati de cutremur.
In anul 1990, *World Vision* s-a reintors in Romania si a devenit o prezenta constanta in domeniul protectiei copilului si al dezvoltarii comunitare.
In momnetul de fata, organizatia *World Vision* este activa in domeniul protectiei copilului si dezvoltarii comunitare.

Desi organizatia *World Vison* nu isi selecteaza beneficiarii pe criterii etnice, totusi printre cei inclusi in programele *World Vison* sunt si romii.
Proiectele de dezvoltare comunitara se desfasoara in judetele Cluj, Constanta, Dolj, Ialomita, Iasi si Valcea, in peste 200 de comunitati rurale. Ele urmaresc imbunatatirea calitatii vietii in concordanta cu aspiratiile membrilor comunitatii. Proiectele sunt centrate pe copii si bazate pe parteneriatul cu comunitatea.
Unul din aceste proiecte este si cel din Ialomita, unde coordonatore zonala este Cristina Bucurescu. Scopul proiectului este de a susţine dezvoltarea comunităţilor rurale din judeţul Ialomiţa prin incurajarea membrilor comunităţilor să devină receptivi, activi, uniţi şi implicaţi în crearea unor comunităţi sănătoase, în care copiii să se simtă ocrotiţi în familii iubitoare şi prospere Acest proiect a inceput in luna mai 2003, în parteneriat cu 3 comune: Jilavele, Dridu şi Fierbinţi. În anul 2005, parteneriatul s-a extins în alte şase comune: Armăşeşti, Adâncata, Brazii, Moviliţa, Maia şi Moldoveni. În 2006, a fost iniţiat parteneriatul cu Manasia, Roşiori şi Coşereni.

În fiecare comunitate s-a format un **grup de initiaţivă**, alcătuit din lideri formali şi informali (reprezentanţi ai primăriei/ consiliului local, educatori, profesori, medici, preoţi, părinţi, copii, membri ai comunităţii). **Rolul** grupului de initiaţivă este de a reprezenta comunitatea, de a defini nevoile comunităţii, de a evalua aceste nevoi şi de a stabili priorităţi, în vederea elaborării de proiecte şi activităţi, ce au ca scop soluţionarea problemelor existente la nivel de comunitate.
Metodologia folosita de *World Vision* este una integrata si vizeaza patru domenii considerate prioritare: educaţie; sănătate; educaţie spirituală; dezvoltare economică. Se urmareste prevenirea abandonului scolar si imbunatatirea conditiilor de studiu in scolile si gradinitele rurale, oferirea de educatie primara pentru sanatate, sprijin pentru familii (medicamente, investigatii, spitalizare, tratament), dezvoltarea micilor afaceri,

pregatirea micilor fermieri, sprijinirea Bisericii in indeplinirea misiunii sale si studiu biblic pentru copii.

Dupa 50 de ani de comunism, membrii comunitatilor rurale au inceput sa invete din nou sa-si asume destinele, sa-si exprime nevoile si sa identifice singuri solutii si resurse locale pentru rezolvarea acestora. Liderii formali si informali din comunitate au alcatuit grupuri de initiativa. Odata ce acestea au atins maturitatea necesara, ele se transforma in asociatii de dezvoltare comunitara, cu statut juridic.

VI. Posibile directii pentru gasirea de solutii in a dezvolta si constientiza nevoia unor asemenea interventii.

Asa cum am subliniat, scopul Bisericii este acela de propavadui Vestea Buna a mantuirii in Hristos, iar interventiile sociale trebuie sa se incadreze in acest context. Biserica se implica in viata sociala si este datoare sa intervina, dar totul trebuie sa se bazeze pe Evanghelia lui Hristos. Chiar daca militam pentru o viata mai buna pentru toti oamenii, totusi credem ca Imparatia Lui Dumnezeu nu se va realiza pe Pamant. Respingem orice doctrina care promoveaza realizarea imparatiei Lui Dumnezeu pe Pamant prin instaurarea justitiei sociale si a bunastarii materiale.

In abordarea comunitatilor de romi, este esential de avut in vedere ca fara o preocupare permanenta fata de nevoile lor, orice interventie este sortita eseculului. Trebuie evitate acele abordari agresive de promovare a unor doctrine teologice si ideologii care au ca scop prozelitismul sau competitia cu alte culte. Romii au acea sensibilitate care ii face sa simta atunci cand reprezentantii bisericii nu doresc decat inregimentarea lor in sanul bisericii sau „integrarea lor in societate". Ca pentru orice alta fiinta umana, trebuie sa li se arate compasiune, iar reprezentantul bisericii trebuie sa ii pese cu adevarat. Relevant pentru acesta este pilda bunului samaritean folosita de Domnul Isus pentru a arata ce trebuie sa facem ca sa mostenim viata vesnica si cum trebuie sa iubim pe aproapele nostru. Actiunea dezinteresata, motivata doar de dragostea pentru oameni, asigura succesul unei interventii in comunitatile de romi. [11]

Ca in orice proces de dezvoltare, si in slujirea crestina in comunitatile de romi, metoda participativa aduce cele mai bune rezultate. Slujitorii romi sunt aceia care inteleg cel mai bine nevoile, trairile, cultura si aspiratile romilor. De aceea este nevoie de o investitie mai mare in dezvoltarea de resurse umane pentru a sluji comunitatilor de romi. Specificitatea culturii rome face dificila interventia realizata de „outsideri", acestia fiind acceptati cu greu de comunitatile compacte de romi. Totusi, cei care lucreaza printre romi (slujitor, biserica sau organizatie crestina) trebuie sa nu uite ca romii trebuie sa participe in procesul de decizie, sa se simta proprietari asupra procesului, responsabilizati. In felul acesta, va exista entuziasm si o reala transformare, evitandu-se dependenta sociala. Mai mult decat atat, slujitorul trebuie sa arate solidaritate in situatiile zilnice, iar in propovaduirea Cuvantului lui Dumnezeu trebuie promvat dialogul, care permite romilor de a-si exprima gandurile si felul cum inteleg ei relatia lor cu Dumenzeu, pundu-se acentul mai degraba pe experiente decat pe explicarea unor concepte teologie dificile.[12]
De asemena, este important ca romii sa se simta parte a comunitatii crestine, iar in cazul bisericilor mixte egali cu ceilalti membri.

[11] Fumio, S. , Marchetto A., *Guidelines for the Pastoral care of Gypsies*, (2003), Pontifical Council for the Pastoral Care of Migrants and Itinerant People, Vatican,
[12] Idem

Un alt aspect, de care trebuie sa se tina cont atunci cand abordam comunitatile de romi, este cultura specifica a romilor. Sunt aspecte care pot fi promovate si chiar pot fi folosite cu succes. Materiale traduse in limba romani si muzica specifica sunt folosite de cultele neoprotestante cu un oarecare impact in comunitatile de romi. Orice interventie trebuie pusa intr-o forma culturala proprie romilor, pentru ca in felul acesta va exista mai mult interes si se va evita asimilarea culturala a romilor. Totusi, nu toate aspectele culturii romani trebuie acceptate de crestinism, pentru ca exista riscul ca mesajul Evangheliei sa devina cultura insasi. Comunicarea transculturala necesita o analiza a culturii prin Scriptura, iar Evanghelia nu presupune o superioritate a unei culturi fata de alta cultura, ci evaluarea tuturor culturilor, potrivit propriilor criterii ale adevarului, dreptatii si ale absolitismul moral.[13]

Pentru institutiile si organizatile implicate in dezvoltarea sociala, exista o preocupare tot mai mare pentru supravetuire, obtinerea de resurse si rezultate cosmetizate, faţă de grija pentru imbunatatirea vietii beneficiarilor. De aceea pe langa interventia directa si eficienta, Biserica trebuie sa ofere modele si practici pozitive in ceea ce priveste dimensiunea morala si etica a interventiei, mai ales intr-o societate tot mai corupta si individualista. Mai mult decat atat, prin interventia sa, Biserica ar trebui sa sensibilizeze si sa constientizeze si chiar sa fie un factor catalizator pentru actorii implicati in problematica roma. Astfel, se poate spera la o "inoire spirituala si morala care conduce la imbunatatirea relatiilor interumane si acentuarea solidaritatii sociale, pentru ca biserica se preocupa de problemele sociale nu doar din ratiuni etice si umanitare, ci tocmai pornind de la principiile ei dogmatice in vederea atingerii scopului sau fundamental, derivat din insasi natura ei".[14]

Slujirea nu este, pentru Biserica, o optiune, ci este insasi esenta misiunii sale in lume. Rick Waren in carte sa *Viata condusa de scopuri* afirma ca o persoana nu poate fi mantuita, daca nu este implicata in slujire.[15] Mila pentru cei aflati in dificultate strabate, ca un fir rosu, toata Scriptura culminand cu versetul din Evanghelia dupa Matei 25: 40, cand Domnul Isus se identifica cu cei flamanzi, cei aflati in inchisoare, etc. Cu alte cuvinte, interventia sociala este Evanghelia transpusa in actiune.

In comunitatile locale slujitorul crestin este persoana cu cea mai mare credibilitate, statut care ii ofera posibilitatea de a mobiliza membrii comunitatii in vederea initierii unor actiuni comune. De asemenea, in urma sondajelor INSOMAR, se arata ca Biserica este entitatea cea mai de incredere in randul populatiei. Tocmai de aceea slujitorul crestin ar trebui sa fie constient de capacitatea, pe care o detine in a mobiliza resursle locale. Chiar daca pentru majoritatea finantatorilor, bisericile si organizatile afiliate acestora nu sunt entitati eligibile, totusi sunt numeroase companii dispuse sa ofere resurse pentru asemenea interventii. Aceste companii, agentii de dezvoltare sau donori trebuie sa realizeze ca este o nevoie de un mai mare sprijin, dar si bisericile trebuie sa ofere modele si practici pozitive, care sa ofere garantia sucesului unor asemenea

---

[13] Weber, Rober E., *Common Roots – a call to evangelical maturity* (1978), Zondervan Publishing House, Grand Rapids Michigan.

[14] Oprea, I.M., *Asistenţa socială comunitară. Rolul Bisericii în dezvoltarea serviciilor de asistenţă socială*, (2007), teză de doctorat, coordonator ştinţific, Prof. Univ. Dr. Elena Zamfir, Bucuresti, Facultatea de Sociologie şi Asistenţă Socială,

[15] Waren , R. *Viata condusa de scopuri*, (2004), Life Publishiers International, Springfield, Missouri, SUA

interventii. Mai mult decat atat, bisericile trebuie sa aibă departamente de "fund rising – strangere de fonduri" si PR – relatii cu publicul, care sa asigure vizibilitatea unor asemenea interventii.

Pe langa resursele obtinute de la persoane private si cele mobilizate la nivel local, exista si organizatii care ofera sprijin finaciar. Un lucru deosebit de important este ca institutiile de cult si cele religioase sunt eligibile pentru a accesa Fondurile Structurale (www.fseromania.ro). In acest sens, trebuie sa fie o preocupare a bisercii in a dezvolta resurse umane si capacitatea institutionala de a absorbi aceste fonduri.

Mai jos, sunt enumerate cateva organizatii care ofera sprijin pentru institutii de cult si organizatii religioase:

- ACT Development este o alianta de biserci, avand misiunea de a eradica saracia, injustita si abuzul drepturilor omului. (http://www.actdevelopment.org/)
- DanChurchAid (DCA) este cea mai mare organizatie umanitara din Danemarca, care lucreaza cu biserici, orgnizatii nonguvernamentale, care au ca si grup-tinta cei mai saraci oameni. (http://www.danchurchaid.org/)
- Fundatia Romanian Angel Appeal a fost fondata in 1990, la Londra si Los Angeles si inregistrata in Romania in anul 1991. Prin proiectele sale, RAA actioneaza pentru imbunatatirea asistentei medicale, sociale si psihologice a persoanelor in dificultate si, in special, a copiilor si tinerilor afectati de HIV/SIDA, prin servicii directe, prin dezvoltarea unor programe de educatie destinate specialistilor in domeniu (medici, asistente medicale, psihologi, asistenti sociali), precum si prin realizarea de campanii de educatie si prevenire. (http://www.raa.ro/index.jsp)
- Fondul Global spijina, la scara larga, programe care lupta impotriva a trei boli: malaria, tuberculoaza si HIV/SIDA (http://www.theglobalfund.org/en/)
- ICCO este o organizatie formata din mai multe bisericii avand misiunea de a creea o lume prospera, unde oamenii traiesc cu demnitate, o lume in care nu mai exista injustitie.
- HEKS Agentia de Ajutor a Bisericilor Evanghelice din Elvetia ofera ajutoare umanitare si lupta impotriva foametei (http://www.heks.ch/en/about-us/organisation/)
- Diakonisches Werk - EKD (http://www.diakonie.de/index.htm**)**
- Diakonie Katastrophenhilfe ofera ajutoare umanitare pentru persoanele victime ale dezastrelor naturale
- Consilul Mondial al Bisericilor are misiunea de a contribui la unitatea bisericii. (http://www.oikoumene.org/)

Este de recomandat ca biserica locala sa infiinteze o organizatie, întrucât in felul acesta poate avea mai usor aces la resurse. Astfel, asa cum am mentionat, desi majoritatea donorilor nu finanteaza entitati religioase, totusi se pot scrie proiecte, care sa vina in intampinarea unor probleme sociale si care să fie rimise spre finantare fara a include in cererea de finatare componente cu caracter religios.

Iata mai jos cateva organizatii care finateaza asemenea proiecte:

- Roma Education Fund are misiunea de a reduce decalajele existente intre populatia de romi si neromi din punctul de vedere al rezultatelor educationale, prin politici si programe care sa suporte o educatie de calitate pentru romi, inclusiv desegregarea sistemului educational.
- OSI – RPP – ofera suport institutional pentru organizatii de romi are lucreaza la nivel local
- OSI –Roma Culture Intiative – ofera suport financiar pentru proiecte culturale

VIII. Concluzii si recomandari

Eliminarea nedrepatii, inegalitatii si saraciei a fost o preocuparea omenirii inca de la inceputul creatiei. Dupa dezvoltarea crestinismului, Biserica si asumat aceasta sarcina si a monopolizat, intr-o oarecare masura, acest domeniu. In ultimii 200 de ani , Biserica a trebuit sa concureze cu ideologile, abordarile si activitatile institutilor seculare, in special cu guvernele. Chiar daca sunt de apreciat actele de caritate si interventie prin care se ofera anumite bunuri si servicii (centre de zi, cantine sociale, ajutoare materiale, etc), totusi si Biserica ar trebui sa isi schimbe aceasta perspectiva traditionala si sa aibă abordari prin care oamenii sunt mobilizati si organizati in asa fel, incat acestia preiau controlul asupra vietilor lor. In Romania, daca Biserica doreste sa ramana un lider in ceea ce priveste interventia sociala si imbunatatirea vietii oamenilor, trebuie sa devina mai flexibila si deschisa pentru a dezvolta abordari si strategii mai complexe. De asemenea, o implicre mai intensa in comunitatile de romi este absolut necesara.

In multe comunitati traditionale, membrii acestora cred ca saracia este o “karma”, responzabilidu-l pe Dumnezeu pentru aceasta situatie. A fost o perioada in istoria Bisericii, cand chiar s-a promovat aceasta teorie, considerand saracia o adevarata binecuvantare, argumentand cu versetul din Matei 26:11: “Pentru că pe săraci îi aveţi totdeauna cu voi, dar pe Mine nu Mă aveţi totdeauna.”. Cei saraci erau incurajati a se resemna cu situatia in care se aflau, pentru ca ei urmau sa fie rasplatiti in cer pentru suferintele pe pamant. *Quod apostolici*, 1878 no. 9

Biserica trebuie sa constientizeze comunitatile de romi ca saracia nu este inevitabila si este o situatie creata de catre om si nu de Dumenzeu. Este nevoie ca nu doar romii, ci toti cetatenii romani sa fie eliberati de raul material, dar si cel spiritual. Crestinii sunt chemati sa aduca Împaratia lui Dumenzeu pe Pamant, facand aceasta lume un loc mai bun, fara sa uite de destinul vesnic al sufletului omenesc. In comunitatile de romi, este practic imposibila o abordare in care sa nu existe o preocupare pentru nevoile lor materiale. Urmarind bunastarea lor si faptul ca iti pasa de nevoile lor, vor intelege ca nu urmaresti scopuri care promoveaza prozelitismul.

Desi sunt de incurajat actiuni de caritate in comunitatile de romi, totusi aceste initiative presupun ca cei care au sa dea celor care nu au, incurajandu-se paternalismul intre Biserica si credinciosii romi saraci. Sunt mult mai de dorit acele intiative care ii responsabilizeaza si ii activeaza pe romi pentru ca in felul acesta sunt ajutati sa isi schimbe statutul, dezvoltand-se relatii de fraternitate intre credinciosi. Este adevarat ca viata vesnica a unei persoane nu este conditionata de eliberarea de saracie ori de recaptarea deminitatii umane, dar Biserica trebuie sa se preocupe si de radacinile saraciei, nu doar de a o cosmetiza prin actiuni de caritate. Tocmai de aceea intr-o comunitate atat

de eterogena, asa cum este cea de romi, este nevoie de solutii specifice, adaptate la comunitate si circumstante. [16]

O alta cauza a saraciei in comunitatile traditionale este considerata a fi lenea, lipsa de responsabilitate si nepasarea. Multi considera ca romii saraci sunt responsabili de situatia in care se afla rezumnadu-se doar la a-i acuza, uneori folosind un ton agresiv si cu conotatii rasiste. Desi nu cautam sa gasim scuze la asemenea atitudini, totusi trebuie sa intelegem conditiile istorice si sistemul social existent sau inexistent, care a generat asemenea comportamente.

Biserica si credinciosii ar trebui sa fie mai activi in eliminarea saraciei si in transpunerea principiilor Scripturii in actiune. Nu este doar responsabilitatea institutilor seculare, ci si a Bisericii pentru ca asemenea initiative sunt argumentate de Evanghelie si au caracter crestin. Trebuie sa existe o implicare activa, bazata pe dragoste si compasiune, prin care sa se evite superioritatea celui care intervine fata de cei care au nevoie de ajutor.

Biserica trebuie sa recunosca dreptul la identitatea etnica a romilor si chiar sa promoveze cultura si traditile sanatoase, lucrul acesta amintind ca inaintea lui Dumenzeu situatia oamenilor nu este determinata de apartenenta rasiala sau etnica, ci de calitatea lor de creaturi dupa chipul si asemanarea Lui. Totusi drepturile si obligatiile merg impreuna si de aceea romii au obligatii fata de ceilalti oameni, cu atat mai mult cu cat Domnul Isus ne da porunci clare in acest sens.

Interventile Bisericii trebuie sa respecte principile dezvoltarii comunitare pentru ca in felul acesta se va evita dependenta sociala si dezvoltarea unei relatii paternaliste intre comunitatile de romi si Biserica. Este necesară implicarea romilor in toate etapele interventiei si responsabilizarea acestora. Impilcarea factorilor locali, responsabilizarea acestora si dezvoltarea de parteneriate asigura succesul unei interventii.

Este nevoie de o mai mare investitie in dezvoltarea de resurse umane de etnie roma. Comunitatile de romi sunt mult mai deschise si mai cooperante atunci cand slujitorul crestin este de etnie roma, vobeste limba romani si cunoaste nevoile cu care se confrunta acestia.

Desi in acest manual am promovat intervenitile in comunitatile sarace de romi, totusi nu trebuie sa intelegem dezvoltarea sociala si “nevoile pamantesti” doar din punct de vedere economic. Romii, ca toate fiintele umane, au nevoi si de natura emotionala, si spirituala. Exista si romi cu o situatie economica medie sau superioara, dar asta nu inseamana ca nu au nevoie de interventia Bisericii. Saracia nu inseamna doar lipsa de venit sau de posesiuni, ci si lipsa de educatie si de cultura. Atitudinea gresita fata de semeni, fata de cultura, o mentaliatea gresita, comportamentul deviant pot sa se incadreze in categoria de nevoi, de care Biserica ar trebui sa se ocupe la fel de mult ca de problemele economice mentionate.

Nu doar preotul sau pastorul trebuie sa fie preocupat de nevoile celor care au nevoie de ajutor, ci toti credinciosii sunt chemati la slujire. Crestinii sunt incurajati sa se

---

[16] Werner, L. *From Alms to Liberation. The Catholic Church, the Theologians, Poverty, and Politics*, (1989) Praeger Publishers New York

implice, in numele lui Isus, in viata sociala si economica. Sunt chemati de a lupta pentru dreptate si impotriva saraciei, contribuind la o viata mai buna pentru toti oamenii.

Bibliografie

1. Fumio, S. , Marchetto A., *Guidelines for the Pastoral care of Gypsies*, (2003), Pontifical Council for the Pastoral Care of Migrants and Itinerant People, Vatican

2. Oprea, I.M., *Asistenţa socială comunitară. Rolul Bisericii în dezvoltarea serviciilor de asistenţă socială*, (2007), teză de doctorat, coordonator ştinţific, Prof. Univ. Dr. Elena Zamfir, Bucuresti, Facultatea de Sociologie şi Asistenţă Socială,

3. Waren , R. *Viata condusa de scopuri*, (2004), Life Publishiers International, Springfield, Missouri, SUA

4. Weber, Rober E., *Common Roots – a call to evangelical maturity* (1978), Zondervan Publishing House, Grand Rapids Michigan.

5. Werner, L. *From Alms to Liberation. The Catholic Church, the Theologians, Poverty, and Politics*, (1989) Praeger Publishers New York

6. http://grupareaaproape.wordpress.com/2007/01/04/tiganii-biserica-si-statul-urgenta-unei-dezbateri/

7.http://facultate.regielive.ro/referate/sociologie/sociologia_relatiilor_interetnice_istoria_si_cultura_romilor_din_romania-96946.html

8. http://www.romanothan.ro/index.php/breviar-de-istorie-a-rromilor.html

9. http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Christianity_in_Romania

10. http://www.romaworld.ro/istorie/religia-romilor-vs-puterea-laica.html

12. http://www.divers.ro/focus_ro?wid=37452&func=viewSubmission&sid=2438